

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 3. apríla 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Voľný pohyb pracovníkov – Článok 45 ZFEÚ – Advokáti – Odborná príprava advokátskych koncipientov – Územné obmedzenie – Vnútroštátna právna úprava, ktorá vyžaduje absolvovanie časti obdobia odbornej prípravy advokátskeho koncipienta u advokáta so sídlom v tuzemsku“

Vo veci C-807/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) zo 16. októbra 2023 a doručený Súdnemu dvoru 29. decembra 2023, ktorý súvisí s konaním:

Katharina Plavec

proti

Rechtsanwaltskammer Wien,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory C. Lycourgos, sudcovia S. Rodin (spravodajca), N. Piçarra, O. Spineanu-Matei a N. Fenger,

generálny advokát: P. Pikamäe,

tajomník: D. Dittert, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. novembra 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- K. Plavec, v zastúpení: S. Schwab a J. P. Willheim, Rechtsanwälte,
- Rechtsanwaltskammer Wien, v zastúpení: R. Gerlach, Rechtsanwalt, a T. Simek,
- rakúska vláda, v zastúpení: A. Posch, A. Bell, G. Eberhard a P. Thalmann, splnomocnení zástupcovia,
- chorvátska vláda, v zastúpení: G. Vidović Mesarek, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: nemčina.

- fínska vláda, v zastúpení: H. Eklinder, splnomocnená zástupkyňa,
 - Európska komisia, v zastúpení: B.-R. Killmann a J. Szczodrowski, splnomocnení zástupcovia,
- so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,
- vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 45 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Katharinou Plavec a Rechtsanwaltskammer Wien (Advokátska komora Viedeň, Rakúsko) (ďalej len „RAK“) vo veci zamietnutia jej žiadosti jednak o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov a jednak o vydanie dokladu osvedčujúceho jej obmedzenú právomoc na právne zastupovanie v zmysle § 15 ods. 3 Rechtsanwaltsordnung (Advokátsky poriadok) z 15. júla 1868 (RGrB. č. 96/1868) v znení z 20. apríla 2023 (BGBl. I 39/2023) (ďalej len „RAO“).

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 45 ZFEÚ znie:

„1. Zabezpečí sa voľný pohyb pracovníkov v rámci [Európskej únie].

2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

...“
- 4 Odôvodnenie 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, 1998, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83), znie:

„keďže podľa článku [26 ZFEÚ] má byť vnútorný trh oblasťou bez vnútorných hraníc; keďže podľa článku [4 ods. 2 písm. a) ZFEÚ] je odstránenie prekážok, ktoré bránia voľnému pohybu osôb a poskytovaniu služieb medzi členskými štátmi jedným z cieľov [Únie]; keďže pre príslušníkov členských štátov to okrem iného znamená možnosť vykonávať povolanie či už ako samostatne zárobkovo činná osoba, alebo platený zamestnanec v inom členskom štáte, ako v tom, kde nadobudli odbornú kvalifikáciu“.

5 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Účelom tejto smernice je uľahčiť trvalé vykonávanie právnickej profesie ako samostatnej zárobkovej činnosti alebo v platenom pracovnoprávnom vzťahu v členskom štáte inom ako je ten, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.“

6 Článok 10 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Právnikovi, ktorý vykonáva povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, ktorý účinne a pravidelne vykonáva činnosť v oblasti práva, vrátane práva Európskeho spoločenstva, v hostiteľskom členskom štáte v aspoň tri roky, sa na účely získania profesijného právnického titulu v hostiteľskom členskom štáte udelí výnimka zo splnenia podmienok stanovených v článku 4 ods. 1 písm. b) smernice [Rady] 89/48/EHS [z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov (Ú. v. ES L 19, 1989, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337)]. „Účinné a pravidelné vykonávanie činností“ znamená skutočné vykonávanie činnosti bez akéhokoľvek prerušenia, s výnimkou prerušenia, ktoré vyplýva z udalostí každodenného života.

...“

Rakúske právo

7 Podľa § 2 RAO:

„1. Prax vyžadovaná na výkon povolania advokáta nevyhnutne pozostáva z právnickej činnosti na súde alebo prokuratúre a u advokáta; môže tiež pozostávať z právnickej činnosti vykonávanej u notára, alebo ak je činnosť využiteľná pre vykonávanie povolania advokáta, na správnom orgáne, vysokej škole alebo u audítora alebo daňového poradcu. ... Prax u advokáta je započítateľná iba vtedy, pokiaľ je táto činnosť vykonávaná v rámci hlavného zamestnania a bez vplyvu inej profesijnej činnosti;...

2. Prax v zmysle odseku 1 má trvať päť rokov. Z tejto doby sa v tuzemsku musí minimálne sedem mesiacov absolvovať na súde alebo prokuratúre a minimálne tri roky u advokáta.

3. K dĺžke praxe, ktorá sa nemusí absolvovať na súde, prokuratúre alebo u advokáta v tuzemsku, sa pripočíta aj:

(2) porovnateľná prax v zahraničí v zmysle odseku 1, pokiaľ táto činnosť bola pre vykonávanie povolania advokáta užitočná;

(3) iná právna prax v tuzemsku alebo v zahraničí, ak táto činnosť bola užitočná pre vykonávanie povolania advokáta a uskutočnila sa pod dohľadom primerane kvalifikovanej osoby alebo inštitúcie.

Výbor advokátskej komory musí vydať usmernenia o podmienkach a rozsahu zohľadnenia praxe v zmysle bodov 2 a 3;... Usmernenia sú uverejnené na internetovej stránke advokátskej komory a sú tam uvedené trvalo.

...“

8 V § 15 ods. 3 a 4 tohto poriadku sa uvádza:

„3. Pokiaľ zákon nevyžaduje zastúpenie advokátom, môže sa advokát na vlastnú zodpovednosť nechať zastupovať pred súdmi a úradmi aj iným advokátskym koncipientom, ktorý u neho vykonáva prax; je však neprípustné, aby advokátsky koncipient podpisoval písomnosti určené súdom a úradom.

4. Výbor advokátskej komory je povinný vydať advokátskemu koncipientovi, ktorý vykonáva svoju prax u advokáta, doklady preukazujúce... jeho [obmedzenú] právomoc na zastupovanie v zmysle odseku 3.“

9 Ustanovenie § 30 ods. 1 uvedeného poriadku znie takto:

„Na účely zápisu do zoznamu advokátskych koncipientov sa pri nástupe do advokátskej kancelárie musí výboru predložiť oznámenie, ku ktorému sa priloží doklad o rakúskej štátnej príslušnosti, štátnej príslušnosti členského štátu Európskej únie, iného zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskej konfederácie, ako aj doklad o absolvovaní štúdia rakúskeho práva... Doba praxe u advokáta sa zohľadňuje až odo dňa doručenia tohto oznámenia.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 10 Pani Plavec bola od januára 2022 zamestnaná ako zamestnankyňa v advokátskej kancelárii Jones Day vo Frankfurte nad Mohanom (Nemecko), kde vykonávala prax u rakúskeho advokáta KI, ktorý mal v tejto kancelárii postavenie partnera. E-mailom zo 14. januára 2022 požiadala RAK o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov, ako aj o vydanie dokladu osvedčujúceho jej obmedzenú právomoc na právne zastupovanie v zmysle § 15 ods. 3 advokátskeho poriadku.
- 11 Na žiadosť RAK pani Plavec poskytla listom zo 7. marca 2022 tieto spresnenia. Jej bydlisko a obvyklý pobyt sa nachádzali vo Frankfurte nad Mohanom a druhé bydlisko mala vo Viedni (Rakúsko). Jej činnosť sa týkala výlučne rakúskeho práva. Jej školiťel, KI, ktorý bol jedinou osobou oprávnenou dávať jej pokyny vo veciach týkajúcich sa rakúskeho práva, poskytoval rakúskym a zahraničným klientom advokátskej kancelárie Jones Day poradenstvo v oblasti rakúskeho práva a zastupoval ich pred rakúskymi správnymi orgánmi a súdmi. Počas svojej praxe bola pani Plavec viackrát týždenne v kontakte s rakúskymi správnymi orgánmi a súdmi v rámci zastupovania klientov KI.
- 12 Rozhodnutím zo 14. júna 2022 príslušný orgán RAK na základe § 30 ods. 1 RAO v spojení s § 2 ods. 2 RAO zamietol žiadosť pani Plavec z dôvodu, že jej prax nebola vykonaná u advokáta so sídlom v Rakúsku.
- 13 Dňa 31. augusta 2022 pani Plavec odišla z advokátskej kancelárie Jones Day.
- 14 Rozhodnutím zo 6. septembra 2022 rada RAK zamietla sťažnosť podanú proti rozhodnutiu zo 14. júna 2022. V tomto rozhodnutí zo 6. septembra 2022 sa okrem iného uvádza, že KI je členom skúšobnej komisie pre prístup k povolaniu advokáta v Rakúsku a že pôsobí ako advokát určený na zastupovanie osôb podliehajúcich súdnej právomoci v Rakúsku na základe mechanizmu právnej pomoci. KI má z tohto dôvodu okrem kancelárie nachádzajúcej sa vo Frankfurte nad Mohanom

aj kanceláriu so sídlom vo Viedni, pre ktorú v súlade s RAO určil iného rakúskeho advokáta ako zástupcu. KI bol teda vyhlásený za neprítomného od 15. novembra 2016 z dôvodu dlhodobého pobytu v zahraničí.

- 15 Pani Plavec a KI podali proti rozhodnutiu zo 6. septembra 2022 odvolanie na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom sa domáhali zrušenia tohto rozhodnutia a toho, aby bola RAK uložená povinnosť zapísať pani Plavec do zoznamu advokátskych koncipientov za obdobie od 14. januára 2022 do 31. augusta 2022.
- 16 Vnútroštátny súd spresňuje, že predmet sporu, ktorý prejednáva, sa týka už len otázky, či a prípadne počas akej doby spĺňala pani Plavec podmienky na zápis do zoznamu advokátskych koncipientov, keďže 31. augusta 2022 odišla z advokátskej kancelárie Jones Day. Okrem toho, keďže KI nemal vlastný záujem na tom, aby bola pani Plavec zapísaná do zoznamu advokátskych koncipientov so spätnou účinnosťou, vnútroštátny súd zamietol jeho odvolanie ako neprípustné.
- 17 Vnútroštátny súd uvádza, že z § 2 ods. 2 v spojení s § 30 ods. 1 RAO vyplýva, že počas celkovej doby piatich rokov povinnej praxe na účely výkonu povolania advokáta musí byť obdobie najmenej troch rokov a siedmich mesiacov absolvované na rakúskom území, z toho najmenej tri roky u advokáta. Tento súd pripomína, že ak sa miesto výkonu práce advokátskeho koncipienta nachádza mimo Rakúska, príslušná rakúska advokátska komora sa nemôže dostaviť do advokátskej kancelárie, v ktorej tento advokátsky koncipient pracuje, aby vykonala svoju zákonnú povinnosť dohľadu nad ním a nad advokátom-školiťelom, ktorý je povinný zabezpečiť, aby advokátsky koncipient získal úplnú odbornú prípravu na výkon povolania advokáta.
- 18 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že podľa § 2 ods. 3 bodu 2 RAO časť praxe pani Plavec vykonanej u KI môže byť naopak zohľadnená ako časť praxe, ktorá môže byť vykonaná v zahraničí.
- 19 Pokiaľ ide o skutkové okolnosti sporu, ktorý prejednáva vnútroštátny súd, tento súd uvádza, že prax pani Plavec nebola vykonaná v Rakúsku, hoci pracovala pod vedením advokáta zapísaného v rakúskej advokátskej komore a v oblasti rakúskeho práva.
- 20 Vnútroštátny súd sa domnieva, že vzniká otázka, či vnútroštátne ustanovenia, ktoré stanovujú, že časť obdobia praktickej odbornej prípravy uchádzača o povolanie advokáta sa musí povinne vykonávať v tuzemsku, sú nezlučiteľné s voľným pohybom pracovníkov, zatiaľ čo ďalšia časť tohto obdobia môže byť vykonaná v zahraničí.
- 21 Domnieva sa, že takéto ustanovenia sú v každom prípade primerané a v súlade s hodnotami chránenými právom Únie. V tejto súvislosti najmä zdôrazňuje, že článok 10 ods. 1 smernice 98/5 podmieňuje prístup k právnickému povolaniu v hostiteľskom členskom štáte právnikovi, ktorý vykonáva povolanie na základe profesijného titulu vydaného jeho domovským členským štátom, preukázaním účinného a pravidelného vykonávania činnosti v tomto prvom členskom štáte v trvaní najmenej troch rokov. Hoci je táto požiadavka praktickej skúsenosti v hostiteľskom členskom štáte uplatniteľná na právnikov, ktorí už majú doklad oprávňujúci ich na výkon ich povolania v ich domovskom členskom štáte a ktorí tam už v praxi vykonávali, prístup advokátskych koncipientov k povolaniu advokáta by mohol byť *a fortiori* podmienený takouto požiadavkou.

- 22 Vnútroštátny súd ďalej uvádza, že činnosť, akú vykonáva pani Plavec vo Frankfurte nad Mohanom, nemôže ani pri zohľadnení moderných komunikačných prostriedkov zabezpečiť taký stupeň intenzity kontaktov s rakúskymi súdmi a správnymi orgánmi, aký poskytuje odborná príprava v advokátskej kancelárii so sídlom v Rakúsku. Okrem toho by bolo nereálne predpokladať, že pani Plavec mala v úmysle špeciálne cestovať z Frankfurtu nad Mohanom, aby sa zúčastňovala na pojednávaniach pred rakúskymi súdmi a správnymi orgánmi, keďže doklad, ktorý mala v úmysle získať, priznáva len veľmi obmedzené právo na zastupovanie, a to v občianskoprávných sporoch, ktoré v zásade patria do právomoci Bezirksgerichte (okresné súdy, Rakúsko). Napokon advokát školiť pani Plavec vykonával v zásade rakúske rozhodcovské právo, zatiaľ čo advokáti školiťelia sú podľa RAO povinní poskytnúť advokátskym koncipientom úplnú odbornú prípravu.
- 23 Za týchto podmienok Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 45 ZFEÚ o voľnom pohybe pracovníkov vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je na zápis do zoznamu rakúskych advokátskych koncipientov potrebné, aby časť praxe (obdobie odbornej prípravy) advokátskeho koncipienta bola absolvovaná u advokáta so sídlom v Rakúsku, teda v tuzemsku..., zatiaľ čo prax u advokáta usadeného v inom členskom štáte Európskej únie sa na účely tejto časti obdobia praxe nepovažuje za dostatočnú, hoci sa vykonáva pod dohľadom advokáta zapísaného v rakúskej advokátskej komore v oblasti rakúskeho práva?“

O prejudiciálnej otázke

- 24 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 45 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá vyžaduje vykonanie určitej časti praxe, ktorá je potrebná na prístup k povolaniu advokáta a počas ktorej má advokátsky koncipient určitú právomoc na zastupovanie na súdoch tohto členského štátu, u advokáta usadeného v uvedenom členskom štáte, pričom vylučuje, aby sa mohla vykonať u advokáta usadeného v inom členskom štáte, hoci je tento advokát zapísaný v advokátskej komore prvého členského štátu a činnosti vykonávané v rámci tejto praxe sa týkajú práva tohto prvého členského štátu.
- 25 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v prípade neexistencie zosúladenia podmienok prístupu k povolaniu majú členské štáty právo vymedziť vedomosti a kvalifikácie, ktoré sú nevyhnutné na výkon tohto povolania (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 26 Keďže podmienky prístupu k povolaniu advokáta osoby, ktorá nie je oprávnená vykonávať toto povolanie v žiadnom členskom štáte, k dnešnému dňu nie je predmetom harmonizácie na úrovni Únie, členské štáty majú naďalej právomoc vymedziť tieto podmienky (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 25).
- 27 Z toho vyplýva, že právo Únie nebráni tomu, aby právna úprava členského štátu podmieňovala prístup k povolaniu advokáta existenciou vedomostí a kvalifikácií, ktoré sa považujú za nevyhnutné (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 26), čo môže zahŕňať absolvovanie obdobia praxe.

- 28 Členské štáty však musia vykonávať svoje právomoci v tejto oblasti pri rešpektovaní základných slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ a vnútroštátne ustanovenia prijaté v tejto súvislosti nemôžu byť nedôvodnou prekážkou účinného výkonu základnej slobody zaručenej najmä článkom 45 ZFEÚ (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 27 a citovaná judikatúra).
- 29 Treba konštatovať, že právna úprava členského štátu, o akú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti článku 45 ZFEÚ, aj keď upravuje prax, ktorá je súčasťou odbornej prípravy umožňujúcej prístup k povolaniu advokáta, pokiaľ dotknutí právnici vykonávajú svoju činnosť koncipienta ako zamestnanci poberajúci odmenu (pozri analogicky rozsudok z 13. novembra 2003, Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, bod 60). V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že pani Plavec počas svojej praxe v advokátskej kancelárii Jones Day dostávala odmenu.
- 30 Podľa ustálenej judikatúry je cieľom všetkých ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa voľného pohybu osôb, vrátane článku 45 ZFEÚ, uľahčiť vykonávanie zárobkovej činnosti akejkoľvek povahy štátnymi príslušníkmi členských štátov na území Únie a odporujú im tie opatrenia, ktoré by mohli znevýhodňovať týchto štátnych príslušníkov v prípade, že chcú vykonávať hospodársku činnosť na území iného členského štátu [rozsudok zo 16. novembra 2023, Komisia/Holandsko (Prevod hodnoty dôchodkových práv), C-459/22, EU:C:2023:878, bod 29 a citovaná judikatúra].
- 31 Vnútroštátne ustanovenia, ktoré bránia pracovníkovi, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, opustiť svoj štát pôvodu s cieľom výkonu práva voľného pohybu alebo ho od toho odrádzajú, sú prekážkami tejto slobody, aj keď sa uplatňujú nezávisle od štátnej príslušnosti dotknutých pracovníkov (rozsudok z 11. júla 2019, A, C-716/17, EU:C:2019:598, bod 17 a citovaná judikatúra).
- 32 Okrem toho Súdny dvor už rozhodol, že článok 45 ZFEÚ v zásade bráni vnútroštátnemu opatreniu týkajúcemu sa podmienok zohľadnenia odbornej praxe na účely prístupu k povolaniu advokáta, získanej v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorý je autorom tohto opatrenia, ktoré je spôsobilé sťažiť alebo robiť menej atraktívnym výkon základných slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ zo strany štátnych príslušníkov Únie, vrátane štátnych príslušníkov toho členského štátu, ktorý je autorom uvedeného opatrenia (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 30). To isté platí pre vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá vylučuje zohľadnenie odbornej praxe, ktorú treba získať v rámci určitej časti praxe potrebnej na prístup k povolaniu advokáta, len z dôvodu, že táto časť praxe sa vykonáva u právnika usadeného v inom členskom štáte.
- 33 Z toho vyplýva, že právna úprava členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyžaduje, aby sa určitá časť praxe potrebnej na prístup k povolaniu advokáta vykonávala u advokáta usadeného v tomto členskom štáte, predstavuje obmedzenie slobody pohybu zaručenej článkom 45 ZFEÚ, keďže môže brániť výkonu tejto slobody pohybu alebo robiť tento výkon menej príťažlivým tým, že obmedzuje možnosť týchto štátnych príslušníkov vykonávať svoju profesijnú činnosť ako advokátskych koncipientov u advokáta usadeného v inom členskom štáte.
- 34 Na rozdiel od toho, čo tvrdí rakúska vláda vo svojich písomných pripomienkach, toto konštatovanie nie je vyvrátené skutočnosťou, že podľa tejto právnej úpravy môže byť niekoľkomesačná prax v zahraničí uznaná ako iná časť praxe. Keďže sa totiž usudzuje, že trojročná prax u advokáta, ktorá zodpovedá časti praxe, o ktorú ide vo veci samej, sa musí

povinne vykonať u advokáta usadeného v Rakúsku, uvedená právna úprava bráni právnikom, ktorí chcú získať prístup k povolaniu advokáta, dovoľávať sa svojho práva na voľný pohyb zaručeného článkom 45 ZFEÚ počas tejto poslednej časti praxe.

- 35 Obmedzenie slobody pohybu je prípustné iba pod podmienkou, že je v prvom rade odôvodnené naliehavým dôvodom všeobecného záujmu, a v druhom rade, že rešpektuje zásadu proporcionality, čo znamená, že je spôsobilé koherentne a systematicky zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa a že nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 32 a citovaná judikatúra).
- 36 Vnútroštátny súd v podstate uvádza, že právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, sleduje ciele ochrany príjemcov právnych služieb a riadneho výkonu spravodlivosti. Tieto ciele sa nachádzajú medzi cieľmi, ktoré možno považovať za naliehavé dôvody všeobecného záujmu spôsobilé odôvodniť obmedzenie voľného pohybu pracovníkov (rozsudok zo 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, bod 34 a citovaná judikatúra).
- 37 Okrem toho právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje zápis do zoznamu advokátskych koncipientov splnením podmienky výkonu časti praxe u advokáta usadeného v tomto členskom štáte, sa sama osebe nezdá byť nevhodná na zabezpečenie dosiahnutia uvedených cieľov.
- 38 Na jednej strane takáto právna úprava môže prispieť k zabezpečeniu toho, aby právnik, ktorý sa chce stať advokátom v členskom štáte, získal predtým, ako bude môcť vykonávať toto povolanie, skutočné skúsenosti s výkonom právnej praxe v tomto členskom štáte, s pravidlami, ktoré sa vzťahujú na advokátov a so zvyklosťami, ktorými sa riadia vzťahy so súdmi a orgánmi tohto členského štátu. Na druhej strane príslušné orgány tak budú za normálnych okolností schopné ľahko kontrolovať podmienky priebehu takejto praxe a najmä vhodnosť obsahu tejto praxe vo vzťahu k požiadavkám vyplývajúcim z vnútroštátneho práva. Konkrétne taká právna úprava, o akú ide vo veci samej, môže, ako uvádza vnútroštátny súd, umožniť príslušnej rakúskej advokátskej komore v rámci svojej zákonnej úlohy dohľadu nad advokátskym koncipientom a advokátom školiteľom prístup do jeho kancelárie, aby sa ubezpečila, že odborná príprava advokátskeho koncipienta zodpovedá požiadavkám, ktoré sú vlastné výkonu povolania advokáta.
- 39 Je však potrebné konštatovať, že pokiaľ je cieľom tejto právnej úpravy zabezpečiť, ako to vyplýva z podkladov predložených Súdnemu dvoru, aby advokát získal dostatočné skúsenosti s výkonom vnútroštátnej právnej praxe a s kontaktmi s rakúskymi orgánmi a súdmi, aby sa zaručilo dosiahnutie cieľov ochrany príjemcov právnych služieb a riadneho výkonu spravodlivosti, ktoré sleduje vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, požiadavka, aby právnik vykonal určitú časť praxe u advokáta usadeného v dotknutom členskom štáte, ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov.
- 40 Skutočnosť, že právnici vykonávajú prax u advokáta zapísaného v rakúskej advokátskej komore, ale usadeného v inom členskom štáte, spojená s požiadavkou preukázať príslušným vnútroštátnym orgánom, že táto prax môže zabezpečiť prístup k skúsenostiam rovnocenným so skúsenosťami, ktoré poskytuje prax u advokáta usadeného v Rakúsku, totiž predstavuje opatrenie umožňujúce dosiahnuť ciele sledované právnou úpravou, o ktorú ide vo veci samej, ktoré sa zdá byť menej obmedzujúce ako obmedzenie uložené touto právnou úpravou.
- 41 V tejto súvislosti treba v prvom rade uviesť, že vo všeobecnosti nemožno predpokladať, že právnik vykonávajúci prax u advokáta zapísaného v rakúskej advokátskej komore, ale usadeného v inom členskom štáte, nemôže získať primeranú odbornú prípravu ani získať dostatočné skúsenosti,

pokiaľ ide o skúsenosti v oblasti rakúskeho práva rovnocenné so skúsenosťami, ktoré by získal právnik vykonávajúci svoju prax v Rakúsku. Za týchto podmienok sa povinnosť predložiť dostatočné dôkazy o tom, že činnosti skutočne vykonávané v priebehu takejto praxe môžu zabezpečiť odbornú prípravu a skúsenosti rovnocenné s tými, ktoré poskytuje prax u advokáta usadeného v Rakúsku, zdá byť spôsobilá zaručiť, že ciele tejto praxe boli skutočne dosiahnuté.

- 42 V druhom rade v rámci právnej úpravy, ako je právna úprava uvedená v bode 40 tohto rozsudku, sú príslušné orgány naďalej schopné vykonávať účinné kontroly, pokiaľ ide o podmienky priebehu praxe.
- 43 Predovšetkým môžu, ak to považujú za užitočné vzhľadom na informácie, ktoré majú k dispozícii, predvolať advokátskeho koncipienta a jeho školiť s cieľom získať vysvetlenia týkajúce sa priebehu praxe, prípadne nariadiť prerušenie tejto praxe alebo odmietnuť jej zohľadnenie v prípade odmietnutia odpovedať na toto predvolanie. Z vyhlásení RAK na pojednávaní, ktoré sa konalo na Súdnom dvore, okrem toho vyplýva, že RAK takéto predvolania vykonáva, ak existujú odôvodnené pochybnosti o tom, či sú v osobitných prípadoch dodržané požiadavky kladené na odbornú prípravu advokátskych koncipientov týkajúce sa výkonu povolania advokáta.
- 44 Ďalej keďže v prípade, ktorý uvádza vnútroštátny súd, sú tak advokátsky koncipient, ako aj školiť zapísaní v advokátskej komore členského štátu, ktorého sa týka odborná príprava na výkon povolania advokáta, profesijné orgány majú obvykle právomoc uložiť im disciplinárne sankcie, ak sa snažia uviesť príslušné orgány do omylu, pokiaľ ide o obsah praxe, alebo ak nedodržiavajú kontrolné opatrenia zavedené na zabezpečenie riadneho priebehu tejto praxe.
- 45 Napokon, hoci je pravda, že v rámci právnej úpravy, ako je právna úprava uvedená v bode 40 tohto rozsudku, príslušné orgány nevyhnutne nemusia mať prístup do kancelárie školiť na účely kontroly, takýto prístup nemožno považovať za nevyhnutný na dosiahnutie cieľov právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej. Z informácií, ktoré RAK poskytla na pojednávaní, okrem toho vyplýva, že v skutočnosti používa menej obmedzujúce kontrolné opatrenia, ako je kontrola na mieste v advokátskych kanceláriách, na účely overenia, či sa dosahujú ciele praxe.
- 46 Okolnosť, že advokátsky koncipient má v rakúskom práve po uplynutí 18 mesiacov praxe u advokáta usadeného v Rakúsku veľmi rozsiahle oprávnenie na zastupovanie, nemôže spochybniť vyššie uvedené, keďže podľa právnej úpravy, ako je právna úprava uvedená v bode 40 tohto rozsudku, skúsenosti, ktoré právnik získa po vykonaní tohto obdobia praxe u advokáta usadeného v inom členskom štáte, sú rovnocenné skúsenostiam, ktoré získa na konci toho istého obdobia advokátsky koncipient vykonávajúci svoju prax u advokáta usadeného v Rakúsku.
- 47 Okrem toho, keďže vnútroštátny súd uvádza, že právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, vychádza z logiky porovnateľnej s logikou zakotvenou v článku 10 ods. 1 smernice 98/5, treba konštatovať, že voľba uskutočnená normotvorcom Únie, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré sú členské štáty oprávnené uložiť právnikom, ktorí chcú po získaní svojej odbornej kvalifikácie v inom členskom štáte vykonávať svoje povolanie na ich území, keď prijal túto smernicu, nemôže obmedziť uplatňovanie ustanovení Zmluvy o FEÚ na situáciu, ktorá nepatrí do pôsobnosti uvedenej smernice.
- 48 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá vyžaduje vykonanie určitej časti praxe, ktorá je potrebná na prístup k povolaniu advokáta a počas ktorej má advokátsky koncipient určitú právomoc na zastupovanie na súdoch tohto členského

štátu, u advokáta usadeného v uvedenom členskom štáte, pričom vylučuje, aby sa táto časť praxe mohla vykonávať u advokáta usadeného v inom členskom štáte, hoci je tento advokát zapísaný v advokátskej komore prvého členského štátu a činnosti vykonávané v rámci tejto praxe sa týkajú práva tohto prvého členského štátu, a teda neumožňuje dotknutým právnikom vykonávať túto časť uvedenej praxe v inom členskom štáte pod podmienkou, že príslušným vnútroštátnym orgánom preukáže, že vykonaná časť praxe im poskytne odbornú prípravu a skúsenosti rovnocenné s tými, ktoré poskytuje prax u advokáta usadeného v prvom členskom štáte.

O trovách

- 49 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá vyžaduje vykonanie určitej časti praxe, ktorá je potrebná na prístup k povolaniu advokáta a počas ktorej má advokátsky koncipient určitú právomoc na zastupovanie na súdoch tohto členského štátu, u advokáta usadeného v uvedenom členskom štáte, pričom vylučuje, aby sa táto časť praxe mohla vykonať u advokáta usadeného v inom členskom štáte, hoci je tento advokát zapísaný v advokátskej komore prvého členského štátu a činnosti vykonávané v rámci tejto praxe sa týkajú práva tohto prvého členského štátu, a teda neumožňuje dotknutým právnikom vykonávať túto časť uvedenej praxe v inom členskom štáte pod podmienkou, že príslušným vnútroštátnym orgánom preukáže, že vykonaná časť praxe im poskytne odbornú prípravu a skúsenosti rovnocenné s tými, ktoré poskytuje prax u advokáta usadeného v prvom členskom štáte.

Podpisy